

20 lat Europejskich Tygodni Świadomości Dysleksji w Łodzi

Danuta Gmosińska – wiceprzewodnicząca Łódzkiego Oddziału PTD, koordynator ETŚD, pedagog, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Łodzi

Wszystko zaczęło się od plakatu promującego akcję Dnia Świadomości Dysleksji organizowaną przez British Dyslexia Association, a który to plakat w Yorku zauważyła prof. Marta Bogdanowicz, pełniąca wówczas funkcję wiceprzewodniczącej Europejskiego Towarzystwa Dysleksji. Twórcza i inicjatywna natura Pani Profesor nie pozwoliła obok tego przejść obojętnie i na konferencji naukowej, która odbyła się w kwietniu 2001 roku w Manchesterze wystąpiła z propozycją rozszerzenia tej akcji na wszystkie kraje członkowskie Europejskiego Towarzystwa Dysleksji. Pomysł zaakceptowano i ustalono, że Tydzień ten może być ruchomy- obchodzony w dowolnym tygodniu października zależnie od preferencji stowarzyszenia. I tak Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Dysleksji, na którego czele od momentu powstania w 1994 roku do chwili obecnej stoi dr hab. Teresa Wejner-Jaworska, zainicjował tę akcję w 2002 r. i nieprzerwanie, co roku w październiku organizuje i koordynuje działania z nią związane. Przez te 20 lat idea Tygodnia Dysleksji rozwinęła się zarówno pod względem liczby zaangażowanych placówek, jak i różnorodności działań i kreatywnych inicjatyw. W akcję aktywnie włączają się poradnie psychologiczno-pedagogiczne i specjalistyczne, szkoły, centra zajęć pozaszkolnych, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki oraz inne placówki publiczne i niepubliczne działające w obszarze pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W ostatnich latach program Tygodnia liczył 35-40 stron i można zaryzykować stwierdzenie, że Łódź jest jedynym europejskim miastem o tak szerokim zasięgu tej akcji.

Najważniejsze cele ETŚD to:

- podnoszenie stanu świadomości społecznej w zakresie specyficznych trudności szkolnych
- ukazywanie zjawiska dysleksji w szerokim kontekście – trudności, potencjał, talenty, wsparcie szkoły, rodziny
- prezentacja różnorodnych form pracy z dziećmi z dysleksją
- integracja łódzkiego środowiska oświatowego w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej
- wspieranie nauczycieli w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach
- wymiana doświadczeń specjalistów
- inspirowanie do poszerzania oferty edukacyjnej i terapeutycznej
- inspirowanie do dalszych przedsięwzięć

Adresatami działań są przede wszystkim dzieci i młodzież oraz ich rodzice, a także nauczyciele, specjaliści, władze oświatowe, przedstawiciele mediów oraz inne zainteresowane osoby.

Osiąganiu celów ETŚD służą różnorodne formy działań . Są to konferencje seminaria, , warsztaty, wystawy, prelekcje, gry edukacyjne, konkursy, konsultacje, zajęcia terapeutyczno-rozwojowe, diagnozy, prelekcje, prezentacje pomocy dydaktycznych, terenowe gry interaktywne a także twórcze inicjatywy, które trudno zakwalifikować do którejś z wyżej wymienionych.

Każdemu z Tygodni towarzyszy hasło, które pomaga ukierunkować pomysły związane z tą akcją. Oto niektóre z nich:

- Talenty, zdolności i potencjał osób z dysleksją
- Dysleksja wyspą trudności na oceanie możliwości
- Rodzice i nauczyciele wsparciem dla uczniów z dysleksją
- Z dysleksją w Krainie Art
- Matematyczne inspiracje
- Dysleksja – zasoby, zdolności, talenty
- Czytanie- wyzwaniem i szansą dla ucznia z dysleksją
- Jesteśmy różni -jesteśmy razem

W bieżącym 2022 roku hasło organizujemy akcję pod hasłem „Pokonujemy bariery”.

Przez wiele lat patronaty honorowe nad ETŚD sprawowali: Prezydent Miasta Łodzi, Marszałek Województwa Łódzkiego, Kurator Oświaty w Łodzi. Wiele działań organizowaliśmy we współpracy

z Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia w Łodzi (obecnie Centrum Rozwoju Edukacji) oraz Klubem Nauczyciela, z którym nasz Łódzki Oddział PTD współpracuje od początku swego istnienia. O akcji informowały również nasze lokalne media, m.in. TVP3, Telewizja TOYA, Radio Łódź, Dziennik Łódzki, Gazeta Wyborcza.

Trudno jest opisać działania, które miały miejsce w ciągu tych dwudziestu lat. Tym, z czego jesteśmy szczególnie dumni to organizacja interaktywnych gier terenowych dla dzieci. Inicjatorką i główną animatorką w tych przedsięwzięciach była Monika Tomczyk – wówczas pedagog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 4 w Łodzi, aktualnie pedagog teatru działająca w Gdańsku. W gry angażowały się wszystkie łódzkie poradnie psychologiczno-pedagogiczne i specjalistyczne oraz inne placówki oświatowe i kulturalne. W 2012 roku odbyła się pierwsza gra terenowa „Ortograficzny szlak 7 inteligencji” zakończona paradą i wspólnym tańcem. Terenem gry była ulica Piotrkowska i okolice, miejscem startowym plac przy Kufierku Reymonta a finałem plac L. Schillera. Poszczególne punkty kontrolne przygotowali specjaliści z łódzkich poradni psychologiczno-pedagogicznych. Ideą, która stała się podstawą planowanych działań była koncepcja inteligencji wielorakich Howarda Gardnera, która może być wykorzystana w dwóch kierunkach. Pierwszy to indywidualizacja – czyli szukanie tego niepowtarzalnego potencjału jednostki, odkrywanie, a następnie rozwijanie jej zdolności. Drugi kierunek - pluralizacja, który stał się dla nas drogowskazem i inspiracją, to przekazywanie określonych treści poprzez aktywizowanie wielu rodzajów inteligencji. W naszej grze pokazaliśmy dzieciom, ale także towarzyszącym im nauczycielom aktywne poznawanie reguł pisowni polskiej poprzez zaangażowanie różnych rodzajów inteligencji: słownej, wizualno-przestrzennej, muzycznej, fizyczno-kinestetycznej, logiczno-matematycznej, interpersonalnej i intrapersonalnej. Pozostałe cele gry to integracja środowiska oświatowego w działaniach na rzecz uczniów z dysleksją, propagowanie aktywnych metod w pracy z uczniem z dysleksją, doskonalenie funkcji percepcyjno-motorycznych, których zaburzenia leżą u podłoża dysleksji, poznanie miasta i postaci sławnych łódzian, rozwijanie umiejętności współpracy w grupie wreszcie – możliwość przeżycia przygody. W grze wzięło udział 13 zespołów złożonych z uczniów posiadających opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o dysleksji z klas IV-VI szkół podstawowych. Powodzenie i odbiór tej imprezy przez uczestników zachęcił nas do kontynuacji gier w latach następnych. Aby uchronić się przed pogodowymi niespodziankami mogącymi utrudnić przebieg zabawy, terenem gry stał się Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi. W 2013 r. gra pod nazwą „Szlakiem odkrywców ortograficznych wysp” koncentrowała się wokół utrwalania pisowni wyrazów z „rz”, a anturaż imprezy miał charakter morskiej przygody. Niezwykłym doświadczeniem była zorganizowana również na terenie WODN nieodmiennie z zaangażowaniem pracowników poradni twórcza zabawa z udziałem gimnazjalistów pt. „Poczuj się artystą”. Materiałem literackim były fragmenty książki Doroty Masłowskiej „Jak zostałam wiedźmą”, w której autorka z dużą dozą humoru i prześmiewczego dystansu obnaża rozbuchany konsumpcjonizm dzisiejszych czasów. Zadaniem każdej z grup było odbycie twórczej wędrowki po czterech Krainach: Ruchu, Dźwięku, Obrazu i Słowa i przygotowanie teatralnej prezentacji do wylosowanego fragmentu tekstu. Nauczyciele tworzący jedną z grup również otrzymali zadanie specjalne – przygotowanie reklamy Bachorołapu czyli pułapki na niegrzeczne dzieci. Młodzież zadziwiła wszystkich, a zwłaszcza nauczycieli, pomysłowością i mobilizacją. W ciągu 80 minut stworzyła udane miniatury teatralne z dźwiękiem, kostiumami i dekoracjami. „Pociąg do czytania” to kolejne udane przedsięwzięcie – tym razem dla uczniów klas V-VI posiadających opinię o dysleksji. Poszczególne drużyny wykonywały specjalne zadania związane z szeroko rozumianym czytaniem (m.in. czytanie mapy, emocji, znaków matematycznych itp.) oraz rozwijające różne rodzaje inteligencji. Na każdej „stacji” każda grupa zbierała fragmenty pociągu z hasłem, które na mecie połączyła w całość. Początek i zakończenie gry miało charakter wspólnej zabawy – ruchowej, muzycznej i plastycznej. Zarówno ta gra, jak i poprzednie, nie miała charakteru rywalizacyjnego. Kolejne przedsięwzięcie, które warto przypomnieć to Kreatywna Gra Interaktywna „Wielkie poruszenie-w teatrze mnożenie” zorganizowana w 2018 roku we współpracy z Teatrem Lalek „Arlekin” im. Henryka Ryla w Łodzi” oraz łódzkimi poradniami psychologiczno-pedagogicznymi na terenie Teatru. Uczestnikami Gry byli uczniowie z trudnościami w uczeniu się matematyki z klas IV z łódzkich szkół podstawowych wraz z nauczycielami. Inicjatorką gry była Joanna Wójcicka – pedagog i terapeuta z poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Łodzi, specjalistka w rozwijaniu

kompetencji matematycznych u dzieci. Tym razem wśród celów gry była integracja środowiska Oświaty i środowiska Kultury w działaniach na rzecz uczniów, edukacja kulturalna dzieci – poznanie teatru od kulisy, twórcza aktywizacja dzieci, nauczycieli, i specjalistów, a w szczególności propagowanie aktywnych metod w pracy w nauce matematyki, w szczególności w opanowaniu tabliczki mnożenia oraz rozwijanie u uczniów z trudnościami w uczeniu się różnych rodzajów inteligencji.

Dodatkowym i bardzo ważnym efektem zrealizowanych gier jest integracja środowiska łódzkich poradni psychologiczno-pedagogicznych i specjalistycznych, co zaowocowało utworzeniem w 2015 roku Międzyopracowanej Sieci wymiany doświadczeń. Regularne spotkania sieci (6-8 razy w ciągu roku) miały miejsce do wybuchu pandemii, a zostały wznowione w 2022 r.

Jednym z niezmiernie ważnych celów w ETŚD jest ukazywanie potencjału, mocnych stron i zasobów osób z dysleksją. Temu służyły dwie edycje Giełdy talentów w 2014 i 2019 roku. W przyjaznych secesyjnych wnętrzach Klubu Nauczyciela uczniowie dysleksją zaprezentowali rozmaite talenty i pasje, między innymi grę na instrumentach, śpiew, układanie kostki Rubika, recytację wierszy, sztukę iluzji, pasje sportowe, zainteresowania naukowe, fotografię i malarstwo. Dla uczestników było to niezwykle wartościowe doświadczenie, wzmacniające ich samoocenę, będącą fundamentem życiowych sukcesów. W 2021 roku w Klubie Nauczyciela miało miejsce niezwykle i poruszające spotkanie pt. „Dysleksja z pasją”. Trzy młode osoby opowiedziały o tym, co daje im radość, satysfakcję i energię. Uczeń szkoły podstawowej fascynujący się starymi sprzętami i technologiami, nie tylko zaprezentował część swoich zbiorów, ale dał również interesujący wykład na temat ewolucji i rozwoju technologii związanych z nagrywaniem dźwięku i obrazu. Kolejny uczestnik – uczeń LO opowiedział nam o swoich doświadczeniach związanych z harcerstwem, żeglarstwem, szermierką, wspinaczką górską. Podzielił się wrażeniami z dalekich podróży po świecie. Stwierdził, że najlepiej szła mu nauka podczas rejsu Szkoły pod żaglami, kiedy czuł bujanie na morskich falach. Trzecia z występujących osób to obecnie graficzka, absolwentka architektury, poetka, a kiedyś laureatka Konkursu Literackiego dla uczniów z dysleksją „I Ty możesz zostać Andersenem”. (Inicjatorką i organizatorką Konkursu jest Anna Jedrych – polonistka SP 110, wcześniej Gimnazjum nr 5. W tym roku miała miejsce siedemnasta edycja konkursu). Podzieliła się swoją poezją z debiutanckiego tomiku, w której z wielką empatią i wrażliwością odnosi się do osób bezdomnych. Autorka poświęca swój czas ludziom żyjącym na ulicy, wchodzi z nimi w relacje, zna trudne historie i potrafi o nich opowiedzieć w swoich wierszach. Powiedziała też, że jest wdzięczna Bogu za dysleksję, bo dzięki niej lepiej radzi sobie z porażkami, nauczyła się pracowitości i radzenia sobie z trudnymi sytuacjami.

Kolejne sztandarowe wydarzenia związane z ETŚD to konferencje organizowane we współpracy z WODN lub wyższymi uczelniami. Oto tytuły zrealizowanych konferencji:

- „Prawa dziecka z dysleksją” z udziałem prof. M. Bogdanowicz oraz Rzecznika Praw Dziecka - 2004 r.
- „Szkoła przyjazna uczniom z dysleksją” -z udziałem Wojewody Łódzkiego, Prezydenta Miasta Łodzi, Łódzkiego Kuratora Oświaty – 2008 r.
- „Dysleksja i dyskalkulia- fakty i mity” – zorganizowana wspólnie z WODN w Łodzi –2009 r.
- „Wspieranie rozwoju i pomoc uczniom z trudnościami edukacyjnymi oraz wychowawczymi” zorganizowana wspólnie Polskiego Towarzystwem Pedagogicznym oraz WSEZiNS - 2011 r.
- „Dysleksja na różnych etapach życia” zorganizowana wspólnie z WODN w Łodzi – 2013 r.
- „Arteterapia wspiera uczniów z dysleksją” - zorganizowana wspólnie z WODN w Łodzi – 2014r.
- „Szkoła przyjazna uczniom z dysleksją” w UMŁ – 2016 r.
- „Czytanie – wyzwaniem i szansą dla uczniów z dysleksją” - zorganizowana wspólnie z WODN w Łodzi-2017 r.
- „Matematyczne inspiracje”- zorganizowana wspólnie z WODN w Łodzi-2018 r.
- „W towarzystwie dysleksji przez życie” -w Klubie Nauczyciela z udziałem prof. M. Bogdanowicz i połączona z obchodami jubileuszu 25-lecia Łódzkiego Oddziału PTD – 2019 r.

Opisane dotychczas działania dotyczą inicjatyw bezpośrednio organizowanych przez nasz Oddział, bardzo ważne jest to, że w akcję ETŚD włączyło się wiele szkół, poradni i innych placówek, by na swoim terenie co roku planować mnóstwo wartościowych i kreatywnych przedsięwzięć. Trudno

byłoby je tu wymienić, program co roku jest bardzo bogaty, a wielość i różnorodność działań może być inspiracją dla tych, którzy jeszcze się w tę akcję nie włączyli. Zainteresowanych zachęcam do zajrzenia na stronę www.ptd-lodz.pl – zakładka Aktualności i zakładka Archiwum. Nawet czas pandemii nie spowodował bierności. Pojawiło się wiele nowych pomysłów w wersji on line, m.in. konkurs „My small victory” z języka angielskiego organizowany przez 47 LO, projekt edukacyjny SP 139 „Planeta Dysleksja”.

W bieżącym roku szkolnym w dniach od 3 do 9 października obchodzimy już XX ETŚD. Szczególnie jesteśmy dumni z naszej nowej inicjatywy pod nazwą „Książki życiem pisane”. Wychodząc z założenia, że każdy człowiek jest jak książka, która ma różne rozdziały, zaprosiliśmy do czytania takich „żywych dzieł”. W naszej niezwyklej bibliotece znalazły się między innymi: Pani Profesor od dysleksji, Pedagożka z pasją do oswojania dzieci z matematyką, Pani Doktor od kreatywnych metod uczenia się języka angielskiego, Osoba dorosła z dysleksją, Twórcza terapeutka, sama będąca osobą z dysleksją, Licealista z dysleksją z wieloma pasjami i talentami i Kreatywna studentka o licznych zainteresowaniach i uzdolnieniach. Każdą z tych „ksiązek” można było przeczytać. Jak? Poprzez rozmowę, słuchanie, wspólne działanie, czasami przez zabawę. Bezpośrednie spotkania młodych uczestników z wymienionymi osobami dawały okazję do bycia szczerze zaangażowanym i autentycznym. Oprócz tego uczestnicy, a byli to uczniowie SP 149, SP 162 oraz Zespołu Szkół Przemysłu Mody, mieli okazję do stworzenia wybranych kart swojej „życiowej książki”. Znalazły tam swoje miejsce marzenia i plany, sukcesy, wartości, ciekawe życiowe doświadczenia, przeżycia, przygody oraz trudności i wyzwania. Było ciekawie, twórczo i bardzo inspirująco. Warte podkreślenia jest prawdziwe zaangażowanie i aktywność młodych uczestników, a to daje powód do kontynuacji tego rodzaju przedsięwzięcia przyszłości. Poza tym, jak zwykle program działań w łódzkich poradniach psychologiczno-pedagogicznych i szkołach okazał się bardzo bogaty i różnorodny.

Chcąc podsumować te 20 lat Europejskich Tygodni Świadomości Dysleksji w Łodzi, warto przede wszystkim podziękować wszystkim, którzy angażowali się w tę akcję, już na stałe wpisana w krajobraz łódzkich wydarzeń. Wierzymy, że przyczyniliśmy się do wzrostu świadomości społecznej zjawiska dysleksji oraz do wyzwalania kreatywności nauczycieli i specjalistów w niesieniu wsparcia i pomocy dzieciom i młodzieży ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Jesteśmy dumni z integracji łódzkiego środowiska specjalistów z poradni psychologiczno-pedagogicznych i specjalistycznych oraz ogromnego zaangażowania wielu nauczycieli, a wiara w sens tych działań dodaje nam energii by każdego roku z entuzjazmem planować kolejne działania. Zapraszamy do włączenia się w kolejne edycje tej akcji szkoły i placówki, które jeszcze do tej pory nie wzięły w niej udziału.

Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Dysleksji jest organizacją pożytku publicznego. Nasza działalność statutowa nastawiona jest na wspieranie dzieci, młodzieży i dorosłych osób z dysleksją, rodziców i nauczycieli. Zapraszamy wszystkich, którzy chcą służyć pomocą osobom z dysleksją do wstąpienia do naszego stowarzyszenia. Informacje o naszym Oddziale znajdują się na stronie www.ptd-lodz.pl oraz na Facebooku.

Artykuł ukazał się w Przeglądzie Edukacyjnym wydawanym przez Centrum Rozwoju Edukacji w Łodzi – X 2022 r.